

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
1 septembrie st. v.
13 septembrie st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 35.

ANUL XXVII.
1891.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Greșelă de adresă.

(Incheiere.)

După ce sfârși și mulțumit își aședă hârtiile, dispus să ăasă, — se ocupă de scrisori...

Cea dintâi glăsuia :

«Domnul meu,

«De și nu ne cunoșțem personal, ve rog să aveți bunăvoința a pofti la mine în sêra de... când veți găsi o lume care să ve asculte cu plăcere câteva din producțiunile dv. Subsemnata ve salută și ve dorește cunoșțința, așteptându-ve cu plăcere.

Iulia Zora.»

— A! asta vine dela Nipreanu, își țise Ludescu. Me duc cu plăcere.

Nu luase sêma la dată.

Desfăcî pe a doua :

«Domnul meu,

«V'am așteptat și cu surprindere am vêdut că dorința nu ne-a putut fi indeplinită. Îmi permit a-mi repetă invitațiunea pentru poimâne sêră, luni, 15 ianuarie, și a ve așteptă cu aceeaș plăcere.

Iulia Zora.»

— 15 ianuarie? Și dela 15 tocmai acum! Atunci cea dintâi de când e? O caută... Dela 8!... Și venite amêndoue odată 'după o lună și mai bine! A dracului administrație. Bine. Un articol pe mâne în câte ș 5 țiarele! Îți arăt eu dle director al poștelor plus telegrafelor!

Pe urmă se puse pe gânduri.

— Atunci nu vine dela Nipreanu. — Data e înainte de a-l cunoșțe... Cam pe când l'am cunoscut? O să me duc acum... Îmi presint scrisorile... de acreditare... și iată-me într'o lume în care o să am ocașiunea de sigur să întêlesc și pe Lucia mea! Ce fericire. De-i așa, disêră chiar!

În sêra aceea, 20 februarie, salônele dnei Iulia Zora erau pline de lume de pe orele 9; pe lângă sêrata literară, eră și logodna Iuliei cu iubitul ei poet.

În grabă se hotărîse logodnă și cununie, ca primăvêra s'o petrecă amêndoi în desfêtătorele regiuni ale Italiei sudice.

În grabnica dorință a lui Nipreanu de a o face soția lui, Iulia vêduse o pasiune seriôsă pentru ea și în caracterul poetului dor de statornicire, plăcere de viața casnică. În el nu eră aventurarul; el nu găsisse în Iulia Zora numai o femeie de petrecere, cu tôte că o cunoscase într'un chip cu totul particular, romantic...

De aceea primise cu recunoșțință și în inima ei duiôsă i făgădu-i se o iubire durabilă.

În astă sêră de 20 februarie, Iulia Zora strălucia de un farmec deosebit: al mulțămirei depline de dênșă; simțire care o făcea să fie mulțămită de tôte lumea care o încungiură.

Îmbrăcat »fercheș» de tot, ceea ce răpiă mult din aerul meditativ, firesc poetului, și-l făcea să nu pară tocmai la îndemână, — Ludescu se infățîșă la dna Iulia Zora.

În acel moment, una din dnele și unul din dnii cei mai în vêrstă se pregăteau să schimbe inelele tinerilor.

Iulia Zora eră inse lângă ușă, într'un grup de bărbați și femei, insuflețită de subiectul convorbirei asupra »unui scandal întemplat cu doue țile înainte în lumea așa țisă »mare»; și nu vedea graba celor doi bêtrâni.

— Cuconiță, îi șopti servitorea, după ce-i atrase luarea aminte și o făcî să se dea puțin la o parte, — a venit un domn, căruia ci-că i-ați scris să poftêscă la dv.

— Așă? Bine. Să poftêscă.

Pe câți nu invitase la fericita ei sêrbătore!

Ludescu intră, cam stângaciu.

— Domnul?... întrebă ea surprinsă de figura acêsta, nu tocmai neinteresantă, dar forte ciudată.

— Stefan Ludescu, țise poetul.

Dar vêdînd că numele lui nu produce decăt tot surprindere, nedumerire, — adaose zîmbitor:

— Sêu mai bine, de la Polovraci... căruia i-ați făcut onôrea să-i scrieți doue scrisori, pe care, din réua administrație a poștei, eu, cel de față, le-am primit tocmai astăzi...

— De la Polovraci? făcî ea surprinsă în ultimul grad...

Și câtă lung la acest domn, care i se presintă sub numele iubitului ei.

Eră nebun? — Nu! Infățîșarea lui avea tot ce putea fi mai conveniabil, mai cu judecată. Se esprimă bine, cam timid, — dar nu da semne de nici o bôlă inconșientă.

— A! dl de la Polovraci! s'auđi atunci un glas cristalin, dulce, bine timbrat...

Iulia se întorse...

— Dșóra Bornescu... țise Ludescu salutând... Copila se roși.

— Cunoșțeți, dșóra Lucio, pe dl? întrebă Iulia. Copila roși din nou.

— Da, dnă. E dl Ludescu de la Polovraci, poetul... și-i aruncă o privire în care se vedea iubire și mândrie de personalitatea, importantă în ochii ei, a acestui domn.

— Poftiți, domnul meu și fiți bine venit, — țise

Iulia, tot nedumerită, dar găsind că nu mai putea să lungescă explicațiunea...

Ludescu înaintă în salon, alătura cu dșora Bornescu, care îl duse drept la părinții ei.

Iulia căută pe *de la Polovraci* al ei, dicându-și:

— Se vede că sunt doi c'un pseudonim și au primit fiecare pe rând scrisorile mele. Bine ăici. Mi-a spus Nipreanu că el a primit pe cea din urmă... Dar cum acesta a primit tocmai acum pe cele două dintei și Nipreanu imediat pe cea d'a treia? Ce încurcătură e asta?

Din cugetările ei, o intrerupse bătrâna care luase deja inelile în mână.

— Dar bine, dragută, unde ți-e tinerul să ve schimbăm mai repede inelele?

— Îl caut, dnă. Ah! iată-l. *Vino Romulus*, îi grăi ea și, la vederea chipului luminos, zîmbitor, distinct, al iubitului ei, își lăsă preocuparea dinaintea c'un moment; și, luându-l de mână, veni cu el în fața mesei din mijlocul salonului.

— Ce? e logodna lui Nipreanu? întrebă Ludescu pe dragălașa lui Lucia.

— Îl cunoști?

— Curios. Nu mi-a spus nimic, răspuse poetul puțin cam atins.

Inelile se schimbă... Felicitările începură... *Romulus* se găsi în fața lui Ludescu.

— Tu aci? strigă el c'o adevărată surprindere... neplăcută.

— A! ve cunoșceți, ăise Iulia, care tocmai primise felicitările familiei Bornescu.

— Da, dnă, răspuse Ludescu și amicul meu Nipreanu ve pute încredința de identitatea cu pseudonimul meu... lucru care ar păre că ve intrigă și ve surprinde...

— E dl *de la Polovraci*... ăise Iulia, cătând dela *Romulus* la Ludescu.

C'o admirabilă prezență de spirit, el răspuse:

— Da, dragă Iulio, dl e Ludescu *de la Polovraci*... și eu Nipreanu *de la Polovraci*... potrivire de pseudonime...

— În tot cazul sunteți prietini! răspuse Iulia rîdînd...

— Căt mai buni prietini... prin potrivire de aspirațiuni... și simțiminte.

Și cum feciorul trecea cu paharele cu șampanie, Iulia oferi lui Ludescu, lui Nipreanu și luă și ea unul.

— Atunci... să fim câte trei...

Și ciocniră.

Ciocni și Ludescu, beu zîmbind, dar foarte nedumerit, mai ales că întelnise o clipire din ochi și o încruntare din sprincene ale lui Nipreanu.

Iulia, dōmnă de gazdă, ca una ce trebuia să fie a tuturor și printre toți, se depăria și prietenii remaseră față în față.

— Și dta poet, amice? ba încă și *de la Polovraci*? îi ăise Ludescu lui Nipreanu.

Acesta zîmbi, îl luă la braț și trecu cu el în bufet.

— Am fost... și peste puțin o să incetez a fi... îmbrăcat cu pielea ta, Ludescule dragă.

Iar acesta fiind că făcea o păreche de ochi mari, surprins căci începuse a înțelege, Nipreanu adaose:

— Văd că ai înțeles. Nu fii supărat inse, căci substituirea acēsta face doi fericiți: pe mine, care am găsit o soție, și pe dta care n'ai fi găsit în ea decât o amantă, ceea ce ar fi produs o impresiune... ciudată dșorei Lucia Bornescu. Prin soția mea dar, vei pute ajunge și dta mai ușor să dobăndești mâna iubitei dtale. Ești mulțumit?

Ludescu și om practic pe de o parte, și destul

de spiritual, privi cu haz la Nipreanu, îi strînse mâinile și-i ăise:

— Ești un spirit născocitor minunat! Iar eu, am un subiect de comedie... și lasă s'o respingă direcția și pe acēsta ca nenaturală... Te duc pe dta și-i strig: iacă autorul adevărat. Cercetați-l... Eu am reprodus numai... după natură!

***

Când Nipreanu povesti soției lui greșela de adresă... séu mai bine greșela de cutie, eră în una din ăilele luni de miere, pe malurile mării, la Palermo. Ea îi aruncă brațele după gât și-i răspuse:

— Priveșce marea închisă... Cătă frumusețe! O forță suprafirēscă a creat-o și în noi a pus simțirea inteligentă care ne măreșce și înțelege opera ei. Să privim o pânză pe care un artist a picturat marea... ce ne produce aceleași impresiuni... dându-ne puternic nota realului. Intru căt e mai mic pentru noi artistul, în acele momente, față cu forța creatōre primă? Nu mai simțim diferența, odată ce avem impresiunile aceleași.

Și sărutându-l cu pasiune sfērși:

— N'am pe poetul ênsu-și, dar pe poetul care e tot atât de mare prin simțirea... și prin puterea iubirei lui.

Se iubiau! Ce le mai pāsă prin ce impregiurare! Ei aveau în față marea întinsă...

Bolintin, februarie-martie, 1891.

Radulescu-Niger

Din miēdă-nōpte.

(Versuri scrise într'un album.)

Intineresc. Crivētu 'n gheșce
Pustietățile de miēdă-nōpte,
Pe care singur el le stăpâneșce.

Trosnesc copacii smulși din rădēcine,
Din văi pētrund înăbușite șōpte,
Ca din adâncul unor lumi străine.

Ghețari se rup din muntele de ghiață,
De se rostogolesc în rîpi profunde
Și nu e nici o urmă de viēță.

Dór fundurile Mării Glaciale
Dēcă se scaldă 'n liniștite unde
Sub stratul rece-al ghețurilor sale.

***

Din depărtata gênă azurie
Un blând lucēfēr licărind apare,
Imprășciind lumina-i arginție

Peste gerosul Tundras. — Licăritu-i
Tremurător se 'nnalță tot mai tare
Și ca o candelă 'n nemărginitu-i.

***

Ce mândru rumeneșce fundul zărei
Cu-ale lui raze blânde, liniștite,
Umplēnd de farmec gêna depărtărei!

El pōte singur ar putē da viēță
Singurătăților nefermuite
Imbrobodite 'n boreala cētă.

Ci el trăeșce 'n lumile senine,
El pentru ele cătă să-și aprindă
De viēță dănatōrele-i luaine; --

Și 'n calea lui se duce mai departe,
Pe când grozavul crivăț tot colindă
Pustietățile de mieță-nopțe.

Ioan N. Roman.

Sân-Giorgiul.

(Credințe și datini.)

Seclul prezintă prin scrutările sale a făcut ca știința să-și îndrepte atențiunea asupra multor lucruri, să le privească și studieze mai deaproape, ca așa cunoscându-le până în temelii, să scotă din ele bogății nemărginite și studiându-le să ne descopere tesauri neprețuiți.

Intre diferitele lucruri desconsiderate până la pătrărul prim al seclului prezent au fost și credințele și datinile populare. Dela acest timp inse punându-le în perspectivă și aflând în ele temeiuri istorice, au început cu încetul a fi băgare în seamă, studiate și apretiate după adevărata lor valoare. Știința scrutătoare aflând în ele bogății, le-a dat o importanță deosebită, pătunsă fiind de ideea că trecutul, viața și însemnătatea unui popor numai din ele se poate cunoaște. Fărte nimerit țice dl A. Densușianu :

Un popor singur prin datini limbă
Simte, trăeșce și infloreșce
Și când prin ele nu mai simțeșce,
Încet cu încetul pier, se schimbă.*

Poporul român, ca urmaș al unui popor cu trecut mare și glorios, fără îndoelă că trebuie să aibă nenumerate datini, cari scose din sinul lui neștirbite ne revocă în memoria familia Romei în totă întregitate ei.

Aceste datini, aceste credințe sunt istoria autentică a trecutului nostru, sunt istoria imparțială a descendenței noastre.

Datinile poporului nostru puse în fața necredințioșilor, fără îndoelă îi vor cuminți și îi vor abate delă acea credință deșertă, de care în deosebi tinerimea maghiară este cu atăta patimă stăpănită, necesitățile fiind a crede că noi suntem fiii poporului mare, stăpănitor a totă lumea cunoscută pe atunci.

Cunoscând aceste datini fundamentale, de o parte cu drag ne aducem aminte de diferitele întâmplări de unde-ș iau începutul, de altă parte iarăș ne simțim mândri, că începutul la partea cea mai mare din ele sunt fapte mari, fapte glorioșe și eroice.

Ca inse să putem dovedi aceste lumii, că descendența noastră romană să potă eși la ivelă cât se potă de clar prin compararea datinilor și credințelor practisate acum cu cele din anticitate, este necesar a petrece în mijlocul poporului, a-i observa până în cele mai amănunte toate mișcărilor și observându-le să le descriem fidel. Pentru că numai adunându-le în totă întregitatea și puritatea, vom pută află adevărata lor origine, vom pută studiă adevărata lor însemnătate.

Iată motivele care me îndemnă a culege diferitele datini și credințe din sinul poporului și a face descrieri fidele, ca așa cu ușorătate la timpul seu să putem face studii prin cari să dovedim lumii cine este românul și că viața lui de unde-ș ia începutul.

*

Una din aceste frumoșe obiceiuri la poporul nostru este Sân-Giorgiul. Adevărata serbătoare. În țiuva

* Albumul macedo-român p. 84.

premergătoare fiind și de lucru, se sémână bosiocul (*Ocimum basilicum*) și se fac resădnițele (se sémână varza) care numai în acesta și se prind, mai ales varza este ferită de insecte, care după ce au resărit, o mânâncă.

Pretutindenea veselie și bucurie, tot satul des de diminătă gătît spre serbare. Când intri în sat, porțile și ferestrele caselor împodobite cu ramuri verzi, dau un aspect din cele mai plăcute. Femeile și indeosebi fetele și nevestele frumos gătite în haine de serbătoare, până ce găzdarița casei curățeșce și rânduie casa, ele în cete se duc la zăcătoare (locul unde se mulg oile) ca să mulgă oile. Bucuria păcurarului este nedescrisă, adevărata lui serbătoare, căci în acesta și de peste an i se dă lui ocaziune de a fi cercetat de glôte împodobite și frumos gătite, în acesta și are norocirea de a glumi cu ele stropindu-le cu apă. În acesta și are el fericirea de a primi din mâinile lor gălêta frumos împodobită cu flori indeosebi legată la mânușe cu buruenele descântate: urzică, leoștên, ai (usturoi), salcă, pelin, scăee și areu și un taler (ban de argint) cu coddă, iar în o cărpșoră bine legată unsorea gătita de găzdarița casei la Todorosale (24 de zile înainte de Rusale) constătătoare din buruenele sus amînțite afară de areu, dar adaugându-se puțină unsore de porc.

Păcurarul ia delă gălêta banul și de bucurie stropeșce pe gălêțarița cu apă din gălêta. Adună apoi tôte oile în strungă, aruncă apă din galeți peste ele cu un strigăt de: să dee Ddeu noroc! — apoi începe la ușa strungii a le mulge și în fine să tragă colacul, care colac asemenea este împodobit cu flori și făcut din făină de grâu bine cernută și din care apoi se imparte și galețarițelor (glôtele ce au venit cu gălêțile) câte o bucată.

Glôtele luând laptele vin cântând, glumind și chiuind acasă unde mamele ori surorile le așteptă cu scrobul făcut din făină de grâu ca să împartă prin vecini și la nêmuri cu lapte de pomană numită acesta pomană în unele părți Moșii de Sân-Giorgiu.

Se crede că decă Sân-Giorgiul cade în și de post, laptele vitelor peste tot are să fie slab (fără mană).

În unele sate ômenii tineri și bêtrâni se stropesc cu apă, de este cald se scaldă în apă curgătoare pentru spălarea tuturor relelor. Tot pentru sănătate să se mânânce în țiuva de Sân-Giorgiu și frupte noi (pârghi).

Încât pentru descântecile ce se fac din partea tinerilor în acesta și pentru dragoste, le-am descris cu alta ocaziune în acesta fôie.

Maidan, în august 1891.

Aurel Iana.

Jertfa de sine.

— Piesă de Eugen Scribu

(Urmare.)

Scena IV.

Precedenții, servul.

Servul. Calfa dlui Patrick a venit lângă dânsul, și rógă să ve spue ceva în particular.

Morton. Me duc.

Georgina. Ba nu, — noi ve lăsăm; și până ce sêrmanul om va puté fi transportat la casa lui, spune-i că casa mea e ca și a sa.

Darsie. Dar să tratezi astfel pe un om, ce mai adiniorea ț-a refusat . . .

Georgina. (Suridând.) Nu-mi pare reu ca cineva să-mi refuze . . . (lui Morton) Remâi lângă amicul teu, și

ingrijește-l bine. Sper că în curând îmi vei da vești bune de el, îmi promiți?

Morton. Prima noastră datorie e să nu făgăduim nimic, dar să îndeplinim tot...

Georgina. Și eu, fac tocmai dinpotrivă!

Morton. Indrăznești să mărturisești asta!

Georgina. Te-am prevestit. (Intinându-i mâna.) Adio, quakerule.

Morton. (Dându-i mâna.) Adio! (Privind-o.) Păcat! în astă față se putea cuprinde ceva bun.

Georgina. Drept spui?.. (Lui Darsie.) Darsie, interesază-te să afli cine este acest original? (Ese în drépta salutând cu reverență pe Morton, care nu respunde salutului. Darsie și Clayton es prin fund.)

Scena V.

Morton, servul.

Morton. Spune tinerului ce m'așteptă ca să vie aicea.

Servul. Bine, prea-onorate.

Morton. Așteptă, așteptă; tu mi-ai făcut un serviciu, ține, ie...

Servitorul. Doue guinée... auți, un quaker!..

Morton. Du-te repede.

Servitorul. Me duc numai decât, prea-onorate...

Morton. Bine, dar ascultă amice, să nu-mi mai ții «prea-onorate»: căci onôrea lumei nu e decât un vis nebunesc; și tot atât ar valora să me numești «prea-smintite», lucru ce n'ar fi onest. (Servul ese.)

Scena VI.

Morton, Toby, intrând prin ușa din stânga actorului.

Toby. Ah! dle Morton! ce crudă întemplantare!

Morton. Nu cumva i-i mai reu lui Patrick?

Toby. Nu, l'am vădut, l'am imbrățișat. Mulțămită cerului n'a suferit decât câteva sgărieturi; dar dta înțelegi bine, că pentru un bătrân, frica, spaima... doctorul i-a luat puțin sânge, dar n'a dat nici-o altfel de doctorie... a dis numai să stee liniștit.

Morton. Atunci, poți să te duci să vestești pe fiică-sa, sërmana copilă ce te iubește așa de mult.

Toby. A da! și tocmai dta ai luat de sémă mai bine la asta; eu unul n'aș fi înțeles nici-odată, și judecă ce mirat am fost eri, când tata Patrick, care-i așa de bogat, și puțin cam sgărcit, cu tôte că în fond e un om forte cum se cade, mi-a dis: «Toby, tu nu ești decât calfa mea, n'ai măcar un sheling venit, nici capital; ba încă nici nu ești prea frumos...»

Morton. (Rece.) Tôte astea sânt adevărate...

Toby. «Pe de altă parte, iată Betty, fiica mea, cea mai frumôsă fată din cetate, și pe care toți neguțătorii bogați din Londra mi-o cer de nevastă... ei bine! ț-o dau ție, pentru că quakerul Morton te iubește, te stiméză, și respunde de tine.»

Morton. Ce-i dreptul, respund; sărac și lipsit de tôte, tu ai fost întotdeauna un om onest. Atunci când te-am indatorat eu, am cređut că, ca și toți ceialalți, vei fi ingrat.

Toby. A! cât pentru asta, nici odată...

Morton. Și deca-i fi fost chiar, amice, asta nu m'ar fi fost surprins, nici m'ar fi împiedicat de a-ți face alte indatoriri.

Toby. Dar pentru ce?

Morton. Decă s'ar așteptă cineva tot la recunoștințe, prea rare-ori ar puté fi generos; și, cred eu, e cu mult mai bine să creeze cineva ingrați, decât nenorociți. Binele ce-l facem cuiva caută să-l uităm cât mai curând, ca nu cumva amintirea unei rele resplătiri să ne facă să regretăm ceea ce-am făcut.

Toby. A, dle Morton! a! binefăcătorul meu!

Morton. Ți «amicul meu», și gândește-te că acest cuvânt conține în el totul. Pe când nunta?

Toby. Tocmai în privința asta voiam să te întreb. Se ficsase pentru poimâni...

Morton. Poimâni!

Toby. Tocmai, și asta me pune într'o incurcătură forte abrașă, căci... trebuie să-ți mărturisesc dle... și decă nu ț-aș mărturisit, n'aș mai fi vrednic de stima dtale, nici de-a dlui Patrick, nici mai ales de-a sermanei Betty, pentru care mi-aș da vieța... căci șciu bine cât me iubește ea... și eu o iubesc din tótă inima...

Morton. Ei bine, ce te împiedică atunci...

Toby. Ce?.. e... că, după cum cred eu, — că iubesc pe o alta încă mai mult decât pe dânsa...

Morton. Ce însemnă asta? și care-i aceea? unde-i ea?

Toby. Nu șciu... nu șciu nimic...

Morton. Amice Toby, tu ești nebun.

Toby. Așă mi-i témă și mie... Ea-i o fermecătoare, o sgriptorícă, geniul meu cel reu, într'un cuvânt; căci ori de câte-ori apare dinaintea ochilor mei, trebuie să se întemple vre-o nenorocire.

Morton. Și ce legături pot esistá între voi? de unde o cunoști?

Toby. Sânt acum trei ani, în târgușorul unde ocupam o mică funcție de perceptor de accisuri. Ș-am părăsit totul pentru a veni aici, la Londra, cu ea, cu Caterina; Caterina o numiau acolo. Și eră frumôsă!.. Frumôsă... înțelegi dta?!.. așă, că-ți perdeai capul după dânsa, că-ți eră rușine că nu aveai în jumătate macar din podôba fețișorei ei; frumôsă încât te făcea să alergi nebun ca să stringi o avere, călătorind în lungul și latul oceanului, — ș-apoi să te 'ntorni tot sărac, ba încă și bolnav, miserabil! aprôpe să pieri de fôme și de desperare. Într'o astfel de stare m'ai găsit dta pe ulițele Londrei, șcii bine.

Morton. Urméză-ți povestirea amice; dar ț-am spus să nu-mi vorbești nici odată de ceea ce am făcut eu pentru tine.

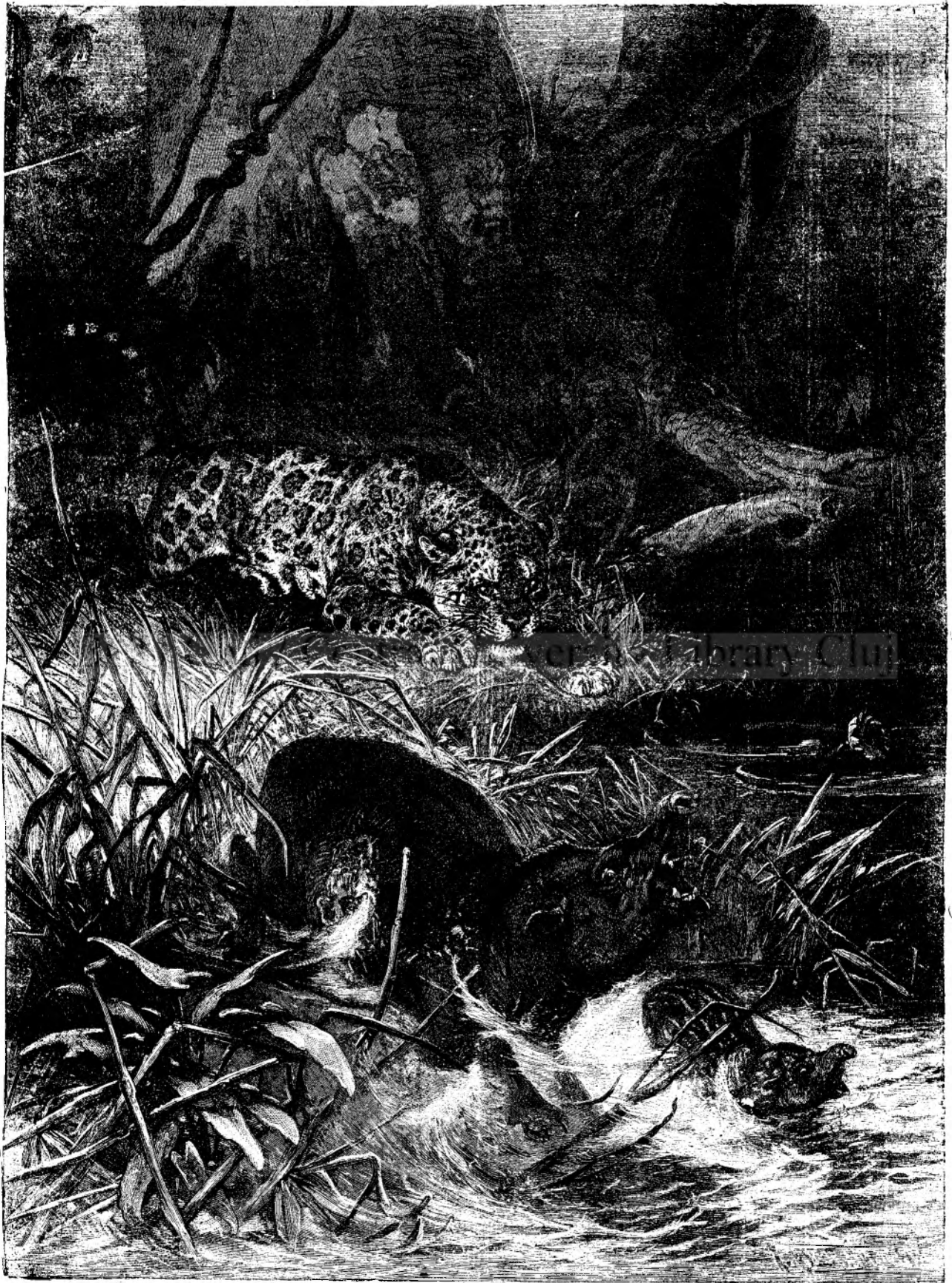
Toby. În sfêrșit, dle Morton, dta ai făcut totul pentru mine; mi-ai redat vieța, sănătatea, — m'ai aședat la un negustor prea cum se cade, — mi-am uitat aprôpe cu totul suferințele mele; me siliam să fiu fericit, cel puțin pentru a fi recunoscător; și apoi Betty eră așă de bună! am fi făcut amândoi o căsnicie așă de dulce!... oh! da, sânt sigur, aș fi fost un om onest, un bărbat bun, aș-fi jurat să fiu așă — dar sânt trei țile acum... la colțul unei ulițe, într'o trasură splendidă, zărese o femeie acoperită cu diamante și cordele strelucitoare. Eră Caterina! Caterina ce dispăruse, pe care n'o mai vedeșem; voiu s'o strig, dar gátu-mi amorțește!... remân mut!... voiu să alerg după ea... gleznele mele slăbesc, alunecă... devin olog, pic fără cunoștință... Am fost dus, nu șciu singur în ce stare, la magazinul nostru; și când mi-am devenit în sine, Betty, Betty me îngrijiă. Sermană scumpă copilă! ea-mi frecă tîmplele cu apă de Colonie: șia doua țile veđendu-me încă trist, îmi dișe: «D-le Toby, trebuie să mai petreci, — du-te la vr'un teatru, ori la circ.» — M'am dus la Teatrul cel mai mare, cel mai frumos, și cel mai scump; și nu șciu cum se făcú, că adormii... Dar iată că un vuet de aplause strasnice me trezește... privesc, nouri se scoborau din tôte părțile scenei... unul din ei se deschide, o femeie în costum de deitã apare... eră Caterina.

Morton. Caterina!

(Va urmá.)

N. A. Bogdan.

T A P I R U L.

Scrisori din prinsorea de stat.

Seghedin, august 1891.

III

În altă stradă, dar vis-à-vis de prinsorea de stat, se află prinsorea pentru criminaliști. Ochiul prinsonerilor de stat mereu sunt ațintiți asupra acestui loc de grea osindă — unde se spune, că se află de present până la 800 de indiviți.

Îndată ce sună nouă ore de seară se aud strigăte puternice: *örök vigyázzatok!!*

De multe ori am cugetat în mine: Dómne, mare pôte fi durerea și musturarea conștiinței multor dintre cei osindiți!?

Involuntarminte îmi vin în minte celea scrise la a. 1868, de ilustrul B. P. Hașdeu în *Țiarul «Românul»* în scrierea: Bêtrânul Baba Novac: «Nu este nici o legătură mai strînsă, mai trainică decât simpatia ce unesce involuntarminte pe toți acei ce sufer, pe toți acei ce blastemă jugul, pe toți acei ce numeră cu nerăbdare orele de chin în așteptarea orei de mîntuire.

«E superbă imaginațiunea lui Goethe când ne arată bradul Scandinaviei suspinând după cedrul Livanului; e sublim tabloul modestului Buerger, în care două ființe în lanțuri despărțite prin ușa de fer a unei singure temnițe se gîndesc cu iubire una la alta, fără a se fi cunoscut vre-odată.»

Tu iubite cetitorule care nu ai fost frămîntat nici odată de gîndul: cum se veseleşce lumea liberă? nu-ți vei pute da sémă nici de dorul ce-l nutrește în pept osinditul temniței după ora libertății. . . !!

Ora libertății!!

A numeră ani, a numeră luni, septemâni, zile, ore și minute, e un ce cu care nu se obicinuesce omul liber. A numeră anii fără ca să simțesci bucuriile anuitipurilor și fără ca să te veseléscă zilele de Dumineci și sêrbatori, — iacă în scurt o iconă fidelă a vieții interne din închisóre. Adauge acuma dorul de care-e torturat prinsonerul — dorul de libertate și vei vedé ce bucurie simte densusul când i-se inmanéza certificatul despre eliberare, în care se constatéza împlinirea timpului de osindă.

Mi-aduc aminte de un avocat Dr. R. care pentru duel a fost închis numai patru zile. Cât eră ziua de mare, nu avea stare. Când eră în chilie, când afară. Ba, când a fost să plece, nu a stat preste termin, nici baremi o minută. A numerat minutele și secundele din urmă țînénd orologiul în mână. Cu orologiul în mână a trecut prin porțile de fer.

Vięta internă este o completă monotonie. Nimic nou decât că ađi ese un prinsoner, și mîne vine altul în locul lui. Iar prinsonerii își petrec zilele, unii cetind și scriind, alții conversând și i arăș alții veselindu-se . . . dar' din 1 Maiu până în prima Octombre până la 9 ore sêra; iar din prim Octombre până în Maiu numai până la 7 ore sêra. Acest timp e statorit în puterea noului regulament. . . !! Iar la ora defiptă sergentul prinsonerii inscintéza cu voce jalnică: *«kérem atásan kilencz óra elmúlt»* (me rog umilit, au trecut nouă ore) atunci prinsonerii trebuie necondiționat să se retraga fie-care în chilia sa, și după fie-care se închid ușile cu o «nópte bună» pofțită din partea sergentului.

Deminéța la 6 ore se deschid ușile — prinsonerii se scolă unul mai deminéța altul mai târđiu.

Dela 9 ore deminéța până la 12 a. m. și dela 2—5 p. m. sînt permise visitele celor ce voese a ceretá pe prinsoneri.

Pentru orientare, iubite cetitorule, îți împártășesc, că ori-ce scrisóre — prin urmare și acestea nefericite rînduri ce le ceteșci — trebuie să trecă prin censura directorelui prinsonerii. Scrisorile ínse ce ne sînt adresate din afară, acelea le primim prin curierul poștal, fără a fi desfăcute.

În ce privesce curățenia din prinsóre, acésta e esemplară.

Apa artesică, nu-e prea sánătósă și ar fi mai cu samă véra aprópe de nebeut, decă nu ne-am nisui a o conservá în gheată, ca să se țină rece.

Alte amenunte nu-mi permit a scrie cu asta ocașiune, căci trecéndu-mi scrisóreá prin purgător, me tem să nu mi se arunce în iad unde după credința nóstră focul nu se stinge și nici vermele nu dórme.

Din experiența mea ínse, câștigată în acest loc de osindă pentru mine, comunic cu cetitorul meu prin urmátórele proprii cugetări:

De vrei să nu te căeșci, nu-ți increde niciodată secretul inimii aceluia, care nu este în stare să se povățuésca pe sine.

*

Nu acela-ți e preten, care din un buzunar îți ie un galbîn, iar în altul îți pune o groșită.

*

Omul, care promite un lucru la doi ínși, îl ține pentru sine.

*

Cerșitorul hrănit, care răpeșce bucata din gura celui bolnav, trebuie să-l alungí din casa ta.

*

Nu dicee nici odată, că tu ești cel mai nenorocit în lume, că atunci dai mîna cu nefericirea.

*

Când vei vedé, că de aprópele teu a încetat să plângă, să șci că-ți vine rindul ție.

*

Pe pretenul flámând, nu-l vei hráni niciodată.

*

Mănușile cumpérate din banii orfanului, tot nu acoper degetele tutorelui.

*

Cinsteșce pe tot omul, până-i vrednic de cinste, și nu huli pe acela, de care-și bat joc lărădelegile lui.

*

Descéptă-te din somn tu însu-ți, nu așteptá să te tređesca vecinul teu.

*

Nu plecá niciodată de-a casă, fără ca să șci unde mergi, de órece nu vei șci, când ai să întorci.

*

Decă te țin pretenii pe umerii lor, să nu cređi, că nu te pot rostogoli.

*

Nu te necăji atunci, când te supêra o muscă, ei când te mușca țințarii.

*

Nu așteptá ca să-ți ștergá alții lacrimile de durere, de vrei ca să nu plângi mai amar.

*

Când veđi pâne albă, să șci, că boii ară, domnií mánăncă.

*

Fugi de cănele turbat și de pretenul inamicului teu, decă vrei să nu te căeșci.

*

Mai bine cĂlare pe mĂgar, decăt trintit de un cal spetit.

*

Nu condamnă pe inimiċii cari te ocĂresc, ci pe pretenii cari te uitĂ.

*

Politică unui popor nu este aceea, care i-o dictĂzĂ cei dela mĂsa verde, ci aceea pentru care sufer martirii lui naċionali.

*

CĂnd îți vor fi mĂnile legate, numai cu greu îți vei apĂrĂ capul de loviturile inimice.

*

Nu vorbi despre patriotism, cu omul care n'are patrie.

*

Ca la tĂte neamurile, așĂ la noi, mulți pentru aceea își bat peptul cu naċionalismul lor, ca sĂ aibĂ cui il vinde.

*

Nu te plĂnge de acela care-și nĂgĂ naċionalitatea, ci condamnă pe acela, care nu-și implineșce datoriile naċionale.

*

CĂnd îți dorm pretenii, inimiciċii ți-se apropie.

*

Cu banii cerșitorului, tot nu te vei face gazdĂ.

*

De vrei sĂ nu mori ca Șincai și sĂ suferi ca Plaut sĂu sĂ nu bei pocalul lui Socrate și sĂ nu fii desnĂdejduit ca Cato, ceteșce-le vieța.

Celora ce me înțeleg, le dic : Salutare și frĂție.

Preotul Macavei.

T a p i r u l .

— Veđi ilustrațiunea de pe pagina 413. —

Istoria naturalĂ e una dintre cele mai interesante științe moderne. Ne-am propus darĂ ca sĂ ne ocupăm mai des de ea in ilustrațiunile ce presintĂm cetitorilor acestei foi.

Cea din nrul acesta infĂțișĂzĂ o figurĂ din acĂsta.

Tapirul este un animal, care trĂieșce in America de miĂdĂđi. Locul seu cel mai plĂcut este in pĂdurile de acolo, incepĂnd dela La Plata pĂnĂ la golful Daria, pĂduri cari zac aprĂpe de riuri sĂu de lacuri.

Are o fire fĂrte fricĂsĂ, cu tĂte cĂ e de 1 metru nalt, 2 metri de lung și de 100—200 chilograme de greu.

Tapirul represintĂ in pĂdurile strĂvechi ale Americi-de-mĂdĂđi soul de porci, nu numai in privința esteriorului, ci și in privința traiului seu, cĂci sĂmĂna mult cu porciċii noștri selbatici, cu acea deosebire micĂ, cumcĂ tapirul trĂieșce numai din vegetalie, pe cĂnd giganul din America mĂnĂncĂ afarĂ de vegetalie și carne și mai ales stĂrvine.

La alte animale muierușca de regulĂ e mai micĂ decăt bĂrbĂtușul, la tapirul e tocmai din contra.

DĂue soiuri de tapiri sĂnt cunoscute : tapirul comun (tapir americanus) și tapirul pĂros (tapir vilosus,) care are un pĂr mai des, și sĂmĂnĂ cu a porcului.

Ambele soiuri aparțin animalelor de nĂpte, trĂesc in pĂduri dese și mlaștinĂse, și sĂnt intr'ĂtĂta sclavii obiceiului, inċĂt merg sĂ beie tot din aceeaș mlaștinĂ și vin și se duc tot pe aceeaș cĂrare.

AcĂsta ușorezĂ mult vĂnarea lor, ceea ce atĂt albiċii, cĂt indigenii, fac adeseori, cĂci carnea, pielea și unsĂrea tapirului de-o potrivĂ sĂnt bune, și formezĂ un articol de comerċiu considerabil.

Nu umblĂ in cĂrduri ca porciċii selbatici, ci mai ales singuri, și mamele totdeuna cu puii lor.

Điua șed la umbra tufelor sĂu se 'ngrĂpĂ pĂnĂ 'n grumađi in cutare mlaștinĂ, mĂncĂnd cu plĂcere rĂdecinile plantelor de apĂ, dar le plac și crenguțele de palme, ba cĂte odatĂ se duc și 'n plantagele de zahar de trestie și de lebenițe și fac multĂ stricĂciune 'n ele.

SĂnt spĂrioși fĂrte și atunci scot niște țivliri subțiri, se ascund iute in desiș sĂu scapĂ cu 'not. Dar neputĂnd scĂpĂ, se apĂrĂ grozav cu dințiċii, dar mai cu sĂmĂ își apĂrĂ puii.

AfarĂ de om, dușmanul lor cel mai temut este iaguarul, care i pĂndeșce pe cĂrare și s'aruncĂ din vĂrfel copacului spre prĂda sa.

Atunci tapirul fuge cu cea mai mare iuțelĂ in tufĂ sĂu apĂ și astfel voieșce sĂ scape de inimiċul seu cel mai inverșunat, care i s'a pus cĂlare.

Iaguarului nu-i place apa și in asemenea cas este silit sĂ se retragĂ dela prĂda sa sigurĂ.

Ilustrațiunea nĂstrĂ infĂțișĂzĂ asemenea moment.

G. P.

Ce e femeia ?

Pentru un poet, o flĂre.

Pentru un amarez, un angel.

Pentru un pictor, un model.

Pentru un doctor, un individ.

Pentru un invalid, o îngrijitĂre de bolnavi.

Iar peniru un filosof, femeia e . . . . femec.

Gr. MĂrunțianu.

B o n b ó n e .

Un cĂlĂtor cĂtrĂ un sĂtean :

— Acı e satul in care sĂnt atĂția dobitoci ?

— Da, mai ales vĂra ; dar nu se opresc, ci numai trec.

*

Un cerșetĂr cĂtrĂ o dĂmnĂ sgĂrcitĂ :

— Cum de n'ai fost in locul Evei !

— Și ce erĂ ?

— Pentru cĂ ai fi mĂncat singurĂ mĂrul oprit, n'ai fi dat lui Adam și ai fi scutit omenirea de blĂstemul strĂmoșesc.

*

StĂpĂnul đice slugei : Ești un dobitoc, amice !

— Dar... domnule, fi-voi amicul d-vĂstre fiind-cĂ sĂnt dobitoc ? ori, voi fi dobitoc pentru cĂ vĂ sĂnt amic ?

*

Președintele, c'un aer grav :

— AcusĂtule, curtea, in lipsĂ de doveđi indesultĂtĂre, te achitĂ de crima ce ți se imputĂ.

— Dle președinte, đice unul din jurați, cer ca acusatul sĂ mai stea arestat ĂncĂ o đi . . . AstĂ sĂrĂ am sĂ trec printr'o pĂdure pentru a me duce la proprietatea mea !

*

Birt naċional !

Moișce Șloim.

Jubileul regimentului nr. 37.

Marția trecută, în 8 septembrie, regimentul c. și r. de infanterie arhiducele Iosif nr. 37, a serbat în Oradea-mare jubileul de 150 de ani al înființării sale.

Fiind că acest regiment se completează din comitatul Biharia, cu interesare deosebită petrecurăm decursul serbării.

Programa s'a executat întocmai după cum o schițarăm și noi în nr. trecut. În ajun s'a aranjat în cetate un foc de artificii, apoi s'a dat arhiducelui Iosif și familiei sale o serenadă cu două muzici militare și 400 de lămpioane, în

sfârșit retragerea prin stradele iluminate!

În ziua serbării, dimineața la 5 revelion cu muzica pe stradele orașului. La 6 colonelul Wolff, sub stégul regimentului, a adresat ofițierilor și feciorilor o cuvântare ocazională în limba germană, aceeaș fu interpretată ungureșce de căpitanul Keller, iar dl căpitan Ioan Humița o spuse româneșce.

La 9½ se ținut missă pe câmp, servind episcopul campestru Belopototzky. După sfârșitul missei arhiducele Iosif, actualul proprietar al regimentului, i-a adresat o cuvântare în limba maghiară. Apoi a premiat feciorii distinși, printre cari și pe câțiva români.

La mieșdăci se dete prânzul ofițierilor, la care fu invitat și episcopul Mihail Pavel.

După mieșdăci la 5 urmă serbarea feciorilor în șanțurile cetății, asistând tot orașul. Producțiunile singurite, care erau bine compuse și studiate, puteau să facă mare efect; inse în invălmășela mare, lipsind aproape ori ce ordine, multe din ele se perdură cu totul.

«Bătuta» jucată de 12 soldați, în frumoșe și curățele costume naționale, la brâu cu tricolorul național și 'n cap cu căciula lui Mihai și péna de curcan, a stêrnit aplause generale, pentru care felicităm din totă inima pe dl locotenent Dimitrie Bardosî, care a condus instruirea feciorilor.

Dintre celelalte producțiuni au fost remarcabile: trupa soldaților în uniforma rococo de pe timpul înființării regimentului, conductul cicoșilor maghiari și convoiul țigănesc. Naționalitățile monarhiei toate au fost reprezentate prin diverse grupe; în sfârșit sub flamura «Viribus unitis» s'au înfătoșat în o grupă toate la oaltă.

Archiducele a vorbit cu conducătorul cicoșilor ungureșce și cu vodă al țiganilor — țigăneșce.

Séra în teatru s'a dat o reprezentațiune ocazională.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Șoiri literare și artistice. Dl Ion Nădejde va scôte în curênd de sub presă un «Dicționar latin-român» compus de dsa. — Dl V. A. Urechia va publică în curênd volumul al treile din lucrarea sa «Istoria Românilor». — Dl Th. D. Speranțiu a pus sub presă la Bucureșci un volum nou de anecdote populare. — Dl Titu Maiorescu arangeză pentru tipar un nou volum de critice, care va apăre la Socec în Bucureșci. — Episcopul Melchisedec prepară pentru publicitate un volum de documente din secolul al XVII. — Dl Barbu Ștefanescu (de la Vrancea) va publică nu peste mult iarăș un volum de novele și povești ale sale. — Dl Nicolae Iorga va scôte la lumină 'n Bucureșci un tom de poesii. — Dl Alesandru Obedenar va da la lumină 'n Bucureșci o poemă intitulată «Spleen.» — Dl Hegel, cunoscutul sculptor francez, care petrece de câțva timp în România, lucrăză la busturile bărbaților politici ai României. — *Memoriile lui Moltke*, care au făcut mare senzație în lumea străină, vor apăre și 'n traducere româneșcă, întreprinsă de redacția «Universului» din Bucureșci. — Dl Oswald Neuschotz a publicat la Berlin o broșură intitulată «Carmen Sylva, Mite Kremnitz și Helene Văcărescu,» în care se ocupă cu activitatea literară a acestor trei scriitóre.

Culegeri literare. Acesta e titlul unui volum frumos, care a apărut la Bucureșci și conține bucăți alese din scrierile celor mai de frunte scriitorii români. Volumul e intercalat de vr'o 60 de ilustrațiuni interesante, printre cari se află portretele lui Alesandru, Ion Brătianu, M. Cogălnicean, C. A. Rosetti și ale altor bărbați de litere români. Volumul are 330 pagini și se află de vândare la toate librăriile din România, cu prețul de 3 lei.

Cărți școlare. Dl George Favelescu, profesor la liceul Lazăr din Bucureșci, a scos la lumină acolo cursul secundar din «Gramatica Grecă.» — Dl G. Gavanescu, profesor la universitatea din Iași, a publicat acolo edițiunea a doua din «Elemente de psihologie» pentru cursul secundar.

«**Istoria biblică**» a vechiului și noului testament întocmită mai ales pentru tinerimea din școlile populare române, de *Georgie Ludu* preot și *Ion Darian* învețător. Editura librăriei *Nicolae I. Ciurcu* în Brașov 1891. Format 8° cu 111 pagini. Cartea cuprinde mai multe ilustrațiuni executate bine. Prețul unui exemplar legat e 30 cr.

«**Gramatica limbii române**» pentru școlile populare în trei cursuri de *Maximu Popu* profesor. Carte școl. aprob. de înaltul ministru reg. ung. prin ordinațiunea ministerială dtto 6 Aprilie 1886 Nr. 13193. Ediția a doua revădută. Editura librăriei *Nicolae I. Ciurcu* în Brașov 1892; Format 8° cu 80 pagini. Prețul unui exemplar legat e 30 cr.

«**Prescurtare din Istoria Românilor**» de B. B. Secăreanu, a apărut la București. Această carte este aprobată de ministerul român al instrucțiunii publice, pentru elevii claselor primare de ambe secse, cum și de ministerul războiului pentru școlile regimentare. Această a noua edițiune, serie «*Timpul*», prezintă îmbunătățiri însemnate față cu cele anterioare; atât în ce privește înmulțirea notițelor istorice, cât și sporirea la 46 de gravuri ale celor mai vestiți domni și dămine, luați după documente autentice și lucrate în străinătate cu o esactitate rară. Prelângă toate îmbunătățirile aduse cărții, s'a adăugat o hartă cu toate punctele istorice cuprinse în text, hârtia gălbue cerută de pedagogi și acuratețea tiparului. Prețul unui exemplar 80 de bani.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

«**Știri teatrale și musicale.**» *Dl Ion Nenitescu* va prezenta în curând direcțiunii Teatrului Național din București piesa sa «*Radu dela Afumați*» dramă în 5 acte. — *Dl C. C. Bucalbașa* a scris o piesă intitulată «*La hidroterapie*» care a și fost admisă de direcțiunea Teatrului Național din București. — *Dna Parascchiva Georgescu*, profesora în Ploiești, care are un frumos talent musical, s'a dus la Paris spre a studia în conservatorul de musică de acolo. — *Dna Irina Vlădoian* s'a angajat la teatrul din Craiova, ca prima-soprană. — *Dl Alesandrescu din Dorna* a scris o piesă intitulată «*Dragostea*» pe care o va prezenta direcțiunii Teatrului Național din București.

«**Operetă română.**» Cetim în «*Ecoul Săptămânei*» din București: În iarna această vom avea și operetă. *D. Gh. Ștefănescu* eminentul profesor la conservatorul din București, a luat în întreprindere noul local de teatru de pe piața tribunalelor, clădit pe locul vechiului Athenaeu. Elementele: *D-re Roth, Cayser, D-nii Băjenaru, Cairetti, Theodorescu*, etc.

«**Concertul fraților Mureșianu în Lugos.**» *Dnii Iacob și Traian Mureșianu* au dat încă la 22 august un concert la Lugos, cu succes frumos. *Dl Iacob Mureșianu* a executat pe pian piesele *Doina*, *Român verde* și *Olteanca*, și mai cu seamă cu cea din urmă a electrizat tot auditorul. *Dl Traian Mureșianu* a fost aplaudat cu multă căldură; mai mare efect au făcut inse în duetul «*Adio*» cântat cu dăra *Alma Maior*, o sopranistă escelentă, care și de astadată a cucerit tot publicul. După concert urmă jocul improvizat, care inse cu toate aceste a reușit foarte bine. Dintre domnișorele prezente ni se însemnă următoarele: *Sidonia* și *Alma Maior, Lucia Vlad, Ianculescu, Madincea, Cobilaș, Popovici*.

«**Corul vocal român din Feni**» a dat la 15/27 august concert, în avlia școlii române de băeți, în folosul fondului său, sub conducerea învățătorului. *Mat. Milencovicu*. După concert urmă dans. Iată programul concertului: «*Moto*»: *Iți las române etc. «Hora Si-*

naii», corb. bărb. «*Poporului român*», poezie de *Iosif Vulcan*, declamată de *Ion Tibu-Bandu*. «*Totă noaptea*», cântată pe două voci de membrii corului. «*Uită mama*», cor. bărb. «*Sentinela română*», poezie de *V. Alexandri*, declamată de *Pava Bogdan*. «*Din ședătore*», cântată pe două voci de membrii corului. «*Salutarea patriei*», cor. bărb. «*Urmările limbuției*», poezie de *A. Pann*, declamată de *Iosif Glavan*. «*Sus opincă*», cor. bărb. «*Mersul armatei*», cor. barb.

«**Piese musicale noue.**» *Dl Mischonzilky*, proprietar de magazin de musică în Bucurași, a început să scotă la lumină acolo în ediție populară și ieftină ariile populare române; pân' acum au eșit peste 10 arii. — *Dl Gh. A. Dinicu* o compus la București o polcă nouă intitulată: «*Polcă pășerelelor*». — *Dl E. Alexandrascu* a scris la București două romanțe noue pentru voce și pian: «*Un fir electric*» și «*Pictorilor*», cuvintele de *dl Carol Scrob*. — *Dl L. Schatz* a scris o polca-mazurca cu numele «*Întrebare și răspuns*», care se află de vânzare la *C. Gebauer* în București.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

«**Știri bisericesti și școlare.**» *Maj. Sa monarcul* a dăruit bisericii gr. c. din Lunca 100 fl. — *Rds dn Beniamin Densușianu*, canonic în Lugos, a fost înaintat la stalul de canonic cancelar. — *Dl Mihail Perian*, protopop onorar, secretar și asesor consistorial la capitulul din Lugos, a fost numit canonic acolo. — *Dl Gerasim Buliga*, suplent la gimnasiul din Cernăuți, este permutat, în urmarea cererii sale, la gimnasiul gr. or. din Sucéva.

«**Parastas pentru Alecsandri.**» Joia trecută s'a celebrat la Mircești, un parastas pentru împlinirea anului dela încetarea din viață a poetului Alecsandri. Au fost invitați la această ceremonie comemorativă mai mulți prieteni ai familiei. Din partea teatrului național au asistat *dl Grigore Manolescu* și *d-na Aristița Romanescu*.

«**Congresul din Giurgiu.**» *Dl Poni*, ministru al instrucțiunii publice în România a primit o delegațiune de studenți români, cari i-au cerut ca ministerul să le dea o subvenție pentru congresul dela Giurgiu. *Dl Poni*, scrie «*Universul*» a răspuns că nu poate s'o facă, pentru că guvernul nu poate să ia parte la o manifestațiune de acest soi. care ar pute periclită relațiile amicale ce le are România cu statele vecine. *Dl Poni* a mai adaogat că dacă congresul va depăși limitele prudenței, îl va disolvă. Studenții universitari, spre a înlătură informațiile greșite ce s'au răspândit asupra congresului lor dela Giurgiu, considerat ca internațional, în intrunirea generală au votat următoarea moțiune: «*Congresul studenților universitari români, care va avea loc la Giurgiu, nu va eși din limitele determinate prin statute și desaprobam însinuățiile care au voit să facă din acest congres un congres internațional.*» În urma acestei declarații se crede că guvernul va reveni asupra deciziunii sale și le va acordă drumul gratis.

«**Școlile române din Brașov.**» Primirăm programa școlilor române gr. or. din Brașov. La început să publică discursul *dlui A. Barseanu* asupra activității lui *V. Alecsandri*, ținut la serbarea școlară din 14 octombrie an. tr.; apoi urmăză conspectul maturisanților, începând din 1866 și până 'n 1890; adeca de pe timp de 25 ani, de când gimnasiul s'a completat și s'a făcut primul examen de maturitate. Numărul studenților cari au făcut maturitatea în restimpul acesta e 263. Personalul didactic: la gimnasiu 1 director și 10 profesori; la școla comercială și reală 9 profesori, 4 profesori secundari și 2 extraordinari. Societatea

de lectură a studenților are 922 fl. 35, în bibliotecă 909 volume și instrumente musicale. Biblioteca școlilor medii are 4071 opuri în 4967 tomuri. Numarul studenților înscriși la gimnasiu a fost 248, la reale 132 și la comerciale 38; dintre aceștia la gimnasiu 198 gr. or., 26 gr. c.; la reale 104 gr. or. și 7 gr. c., la comerciale 35 gr. or., 2 gr. c. În școala elementară capitală 335 copii și 233 copile, în cea de reparație 53 copii și 55 copile; 1 director, 11 învățători și 1 învățătoare.

Fundațiunea universitară Carol I. Joi la 15/27 august la orele 6 după mieznoapte s'a pus în București piatra fundamentală la palatul «Fundațiunea Carol I.» Regele a fost reprezentat prin dnl I. Calinderu, administratorul Domeniului Coronei și Al. Steriadi; din partea guvernului a asistat ministrul de culte, dl Poni. După ceremonia religioasă s'a semnat de cei prezenți un pergament, care s'a pus la temelie. În document se dice, că regele face acest așezământ în anul al 25-lea al domniei sale, pentru a aminti viitorimei faptele sevărșite în acest sfert de secol și pentru a da tinerimei studioase un local de întrunire, înzestrat cu toate cărțile trebuincioase spre a înlesni lucrările sale.

Sfințirea bisericeii din Șișeșoi, parochia părintelui dr. Vașiliu Lucaciu, s'a făcut la 15/27 august, în ziua de Sta-Mărie, în prezența unui public foarte mare și cu programa ce o publică și noi, cu deosebirea, că vicariul Titu Budu nu s'a înfășoșat, deci discursul la desvélirea busturilor a fost rostit de însuși dr. Lucaciu. După sfințire, care s'a făcut prin protopopul Stefan Pop, ea delegat al episcopului Szabó din Gherla, a urmat un banchet, apoi séra bal despre care mai la vale.

Adunări învățătoarești. Reuniunea învățătorilor gr. c. din ținutul Hatogului ține adunarea sa generală astăzi sâmbătă la 12 septembrie în comuna Grădiște, sub prezidiul vicarului Ioan I. I. I., notari N. Trinașoiu și Stelian T. T. T. La ordinea zilei a fost dezbateră asupra întrebării, cari sunt cele mai bune manuale școlastice în școle populare și lecțiuni practice improvizat fiesate din partea prezidiului. — *La Chișeu* în 12/24 august s'a ținut a doua adunare din acest an a despărțământului cercual Belint al reuniunii învățătoarești, sub prezidiul protopresbiterului G. Creciunescu. Cu asta ocaziune învățătorii S. Faur, V. Armandia au ținut prelegeri teoretice-practice. Vițoarea adunare generală se va ține la Topoloveț, cu care ocaziune preotul N. Martinovici va face o prelegere practică despre apistică. — *În Biserica-albă* la 10 și 11 septembrie n s'a ținut adunarea generală a învățătorilor români gr. or. dela școalele confesionale din diecesa Caransebeș. — *La B.-Comloș*, în 14/26 septembrie va fi adunarea generală a despărțământului B.-Comloș; tot atunci va sfinți H. Sa părintele episcop Ioan Meșianu biserica cea nouă. — *La Timișoara* în 25 august s'a ținut adunarea generală a reuniunii învățătoarești gr. or. districtuale a Timișorii sub prezidiul dlui Pavel Rotariu, luând parte mulți învățători și preoți. Doi învățători, Minișan și Iosif, cetiră disertațiuni.

CE E NOU?

Hymen. *Dr. Silviu V. Fodor*, candidat de avocat în Abrud, s'a logodit cu dșora Antoaneta Ivașcu tot acolo. — *Dr. Trăian Deac*, absolvent de teologie din Gherla, se va cunună cu dșora Ioana Popescu la 18 octombrie în Ripa-de-sus. — *Dr. Grigorie Schiler* din Tergu-Jiu și dșora Aneta Roman din Seliște se vor cunună la Sinaia, în 1/13 septembrie. — *Dr. Petru Gora*, absolvent de teologie din Gherla, s'a cununat cu

dșora Cornelia Voda, la 30 august în Fărăgău. — *Dr. Vasile Nenitescu* din Rîmnicul-Sarat s'a cununat cu dșora Aneta J. Popa la 30 august în Satulung-Săcele. — *Dr. Iosif Onitiu*, comerciant în S.-Șebeș, s'a logodit cu dșora Hareti Giartiu, fiica dlui Dimitrie Giartișu, comerciant în Răsnav.

Șoiri personale. *Regele Carol* a sosit în Veneția, spre a-și vedea sôrta bolnavă, la gară a fost primit de ducele de Genua și de multe notabilități; ducele a condus pe regele Carol în gondola regescă până la otelul Danieli, unde se află regina. — *Dr. general Falcoian* va reprezenta România la manevrele franceze. — *Dr. Al. Lahouray* e numit ministru de externe al României, în locul dlui Ekareu, care a fost numit ministru plenipotențiar la Roma. — *Dr. St. Hepites*, delegat al României la conferența din München a directorilor institutelor meteorologice din lume, a fost ales în comisiunea specială instituită pentru studiul magnetismului pământesc și al electricității atmosferice.

Esposiția română din Hatog s'a închis cu cea mai deplină mulțumire. Succesul a fost peste așteptare. Înainte de încheiere s'au împărțit premiile; cu asta ocaziune, președintele Asociațiunii Transilvane venerabilul dn George Barițiu a ținut un discurs care a electricizat pe toți. S'au dat premii în bani de trei categorii esponentelor sătene, care nu șeau carte, diplome de onoare dâmnelor și domnișorelor și diplome de merit dâmnilor și dâmnelor care au stărut cu munca lor la reușita esposiției.

Reuniunea femeier române din Abrud, Abrud-sat și giur, va ține adunarea sa generală la 8/20 septembrie în Abrud, sub prezidiul dnei Ana Gall.

Sânătatea reginei României. Pe când diarele străine publică știri alarmătoare despre boala reginei Elisabeta, diarele bucureștene primesc informațiuni înălțătoare. Adevărat nu se știe sigur dar se poate vădește se potă să fiuă ca boala a reginei să nu fie atât de și nu este periculă momentan. Căci în știrilor mai nouă, starea reginei s'a încreștat puțin; din cauza această regele Carol nu se va rentôrce încă din Veneția.

Balul din Șișeșoi, cu ocaziunea sfințirii bisericeii, despre care vorbirăm în rubrica «Biserica și Școala» a reușit foarte bine. Din frumoșia cunună de dame ni se însamnă următoarele dâmnice: Lucaciu din Șișeșoi, Medan din Șomeuta-mare, Barbu din Mocira, Dragoș din Turț, Cornelia Pop din Selsig, A. Pop din Lapușul ung., Anderco din Odoreu, Demeter din Remetea, Ioddi și St. Pop din Budești, Zoicaș din Seini, Câmpian din Groși, Giontea din Dumbravița, Al. Pop din Cernășci, S. Pop din Baia-Sprie, Borbola din Sătmăr, Pelle din Pomi, Petrovan din Berința, Avram din C. Mănăștur, Centea din Asoagiul-de-sus, Al. Pop din Bușac, Dobosy din Calinești, Berinde din Sem, Tamaș Miculescu din Șomeuta-mare, Bohătel din H.-Tăpuș, Puntea din Arieș, Filep din Remetea, Catoea din Borșești, Man din Teuți, Breban din Căcarlău, Pado din Bozinta și dșorele Veturia și Julia Lucaciu, Irigenia Roman, Veturia Lazar, Letiția Meden, Carolina Dragoș, Regina Nuț, Magdalena Pelle, surorile Anderco, surorile Barbur, Irina Gitta, surorile Savanyu, Silvia Tamaș-Miculescu, Elisabeta Berinde, Leontina Moldovan, Gizela și Maria Pap, Regina Stupar, surorile Șimcai, Lucreția Câmpian, Mariôra Breben, Elena Man, Matilda Dobosy, Mariôra Catoea, Ana Filep, Ana Sovrea.

În partidul național român s'au ivit în timpul din urmă oșș cari nențelegeri. Aceste s'au manifestat prin câteva diare din București, cari au atacat pe dl Vinc. Babeș, președintele comitetului central din Sibfiu și pe dl Ales. Mocsonyi, pentru că dênșii

ar fi impedeat prezentarea unui memorand monarcului. Comitetul central a ținut la 31 august ședință la Sibiu, sub presiunea dlui dr. N. Oncu și cu majoritate mare, contra dlor E. Brote, Nic. Criste, dr. V. Lucaciu și I. Coroian, a dat vot de incredere dlui Babeș. Tot atunci s'a cetit și o scrisoare a dlui Ales. Moesenyi, care dice că încât pentru publicarea unui memorand politic în scopul de a orienta opiniunea publică asupra situațiunii noastre, nu există divergențe esențiale; nu așa este inse cu cestiunea despre prezentarea unui memorand la tron. Apoi vorbind de agitația diaristică, accentuează necesitatea solidarității: «Căci în timpuri când avem să luptăm pentru existența noastră națională, cestiunea solidarității naționale stă mai sus de ori care cestiune controversă și disciplina de partid, pe care se bazează și al nostru partid, ca ori-care altul, stă mai presus decât convincțiunile individuale.»

Șotri sourte. La Agram se ține o expoziție industrială, care atrage multă lume; slavii din toate părțile monarhiei, în număr de 25 mii, au vizitat expoziția, entusiasmându-se de idea lor națională. — *Generalul von Benhard*, guvernatorul Transilvaniei, însoțit de mai mulți ofițeri de husari dela Brașov, a făcut în săptămâna trecută o vânătoare în care s'a omorât 22 de căprioare, 4 urși și mai multe bucăți de vânat; generalul von Benhard a trimis imediat regelui Carol 5 căprioare și un urs.

Neorolôge. *Elena Iancu* n. Coloși, soția dlui Iosif Iancu proprietar în Secăreș, a încetat din viață la 5 septembrie în etate de 78 ani; lăsând în doliu familie mare. — *Isac Pihallo*, c. și r. locotenent în Mostar, a încetat din viață acolo la 3 septembrie, în etate de 37 ani, jelit de soția sa n. Emilia Lungu, cunoscută și din lucrările sale literare. — *Cristian Zidu*, c. și r. oficial în pensiune și funcționar în pensiunea „Albaneli” din Sibiu, a murit acolo la 7 septembrie, în etate de 82 ani.

OGLINDA LUMEI.

Cronică mică. *Atmosfera politică se tulbură* din toate părțile, diarele politice sunt pline de știri rezboinice. După intrărea franceză-rusă dela Kronstadt a urmat întrevăderea împăraților Vilhelm și Francisc Iosif. Austro-ungaria a adus trupele bosniace în Ungaria; iar Rusia a trimis un vas al flotei voluntare ruse în strîmtorea dela Dardanele. Rusia se înarmază grozav și mâna sa face tulburări în totă peninsula balcanică. Celelalte state încă fac mari pregătiri. Un mic incident și rebelul poate să islăvescă la primăveră. — *Ministeriul turcesc* a cădut; căderea sa, după unii, se datorește influenței rusești; noul vizir e Djavad pașa. Turcia și Rusia ar fi încheiat o învoielă, ca vasele marinei ruse voluntare să pôtă trece prin Dardanele totdeauna când vor întorci în Rusia soldați alborăți. — *În totă Franța* s'a serbat cu mult entusiasm, la 4 septembrie, aniversarea a douăzeci și una a proclamării republicei; mulți conservatori, până acum antirepublicani, au luat parte la serbări. — *Sultanul*, dela schimbarea ministeriului, ș-a perdit cu totul liniștea; el nu vede în toate părțile decât comploturi și din cauza îngrijirii nu pôte închide totă noptea ochii.

Doctor păcălit. Din Roma se scrie, că un doctor de alienați a fost acolo păcălit în următoarele împrejurări: Într'o zi se prezentă la dânsul un domn destul de distins, care îi spune că are nenorocirea de a avé o nevastă cleptomană. Ea fură tot ce-i cade în mână, pe ori-unde ar umblă. L-a rugat apoi să o examineze mâne, când va aduce-o, căci vré s'o lase în căutarea

lui. A doua zi dânsa în cestie în adevăr a venit. Ea începă să bage în buzunar tot ce pôtă, ba la plecarea i-a lăsat doctorului și ciasornic de aur. Acesta inse a lăsat-o, căci bărbatul dânsa, o femeie foarte frumoasă, îl asigurase că va aduce înderăt tot ce-i va fi luat. Doctorul așteptă inse și până în ziua de astăzi.

Somne de război. Ziarul „Standard” primășce dela corespondentul seu din Brăila următoarea telegramă: «Am avut de curând ocaziunea de a vizita granița ruso-română până la Dunăre. Până acum, trupele dela frontieră formau numai un fel de gandarmerie pentru împedizarea contrabandei. Acum, ele formază o avant-gardă gata să invadeze teritoriul statului vecin. Lagărele lor sunt la o distanță de trei verste unul de altul și zi și nopțe se menține serviciul de patrulare. Am găsit cele mai multe orașe și sate în apropiere de graniță pline de soldați. La Tucicow, unde anul trecut steteau numai două regimente, ați se află patru. La Vilcovo și la Chilia au mai venit vâra asta alte cinci regimente. La Cahul au sosit luna trecută trei regimente și la Ialpuș garrisona a fost întărită cu 7000 de soldați. Se pôte dice, că toate satele de alungul graniței sunt pline de soldați. Între Bender și Odessa sunt staționate 45 de batalioane de infanterie, 29 escadrone de cavalerie și 32 baterii de artilerie.»

Cadâne dăruite. Din când în când, emirul Afganistanului, după un vechiu obicei, împarte câteva cadâne din haremul seu ofițerilor celor mai viteji din armata sa. De ore ce aceste dame sunt foarte frumoase și mai capătă și o zestre bună din partea emirului, ofițerii cari au norocul să primășcă un asemenea mărgăritar al haremului, sunt obiectul invidiei generale. Dilele trecute, emirul iar a procedat la o «distribuire de cadâne» și opt dame au fost dăruite de astă dată ofițerilor. Cei opt ofițeri destinați a lua în primire aceste cadâne se străseră în sala de audiență a palatului, unde erau așteptați de emir însoțit de ministrul de război și de șeful eunucilor. Într'o sală alăturată erau strinse cele opt cadâne. Fețele lor erau acoperite de vâluri negre. Cea mai tineră dintre ele intră în sala ofițerilor, își ridică vëlul și întinse ofițerului care i-a plăcut mai mult, un trandafir, ca semn că l'a ales pe dânsul. Fericita pereche părăsi apoi sala. Urmară apoi una câte una celelalte cadâne treptat după vârsta lor și își aleseră fie care pe câte un bărbat. Căremonia se isprăvi cu un banchet dat în onorea tinerilor părechi.

Ciuma în China. O scrisoare trimisă din Mong-Ise unui jurnal francez aduce știria, că ciuma a apărut în acei district al Chinei. Epidemia, slabă la început în sezonul ploilor, se răspândeșce acum, din cauza marilor călduri, cu o înțelă îngrozitoare. La Mong-Ise mor acum peste 200 de oameni pe fie-care zi. Pôla se manifestază prin friguri violente urmate de o erupțiune de bube peste tot corpul. Nici unul din cei atinși de ciumă nu scapă cu viață. În scrisoarea menționată se exprimă dorința ca să vie în China medici europeni pentru a combate și a studia teribilul flagel.

Memoriile lui Bismark. Cănelarul trecut, prințul de Bismark, a terminat redacțiunea părții din memoriile sale care ce ocupă de cariera sa diplomatică în Franța și în Rusia. Capitolele privitoare la congresul dela Berlin și la puterea sa în retragere de asemenea sunt terminate; în acest din urmă capitol, ex-cănelarul vorbeșce cu multă amărăciune de purtarea împăratului Wilhelm cu dânsul. Lucrarea întregă nu trată decât chestiile politice în care prințul e interesat personal.

O gazetă la polul nord. Că și Eskimoșii din Grönlanda au un jurnal, nu s'a știut până acuma. Redactorul care-e, în același timp culegător, tipărito

și împărțitor al acestui jurnal, se numește Lares Moller. El calătorește într-o sanie de două ori pe lună, prin satele Eskimoșilor cărora le imparte dijarul seu, care poartă modestul titlu de «Materie de citit.» La început, dijarul nu conținea decât ilustrații cari ațitau interesul Eskimoșilor. Mai târziu, Lares publică un alfabet și învătă singur pe abonații sei să citească. O societate literară din Danemarca căreia Lares îi trimise câte-va exemplare din gazeta sa, dărui jurnalului o presă tipografică, hârtie și litere noi ca să-și pōtă mări și îmbunătăți dijarul.

Sectele religioase in Rusia. Congresul eclesiastic ortodox, ținut de curând la Moscova, a hotărît să se ia măsuri serioase pentru împiedicarea lățirii diferitelor secte religioase și mai cu seamă a »stundismului.« Se impută acestei din urmă secte doctrine subversive, cum de exemplu aceea că nu trebuie să fie pe pământ altă autoritate decât a lui Dzeu, că nimeni nu trebuie să jure pe nimic, nici să facă serviciu militar, nici să se judece la tribunale. Cu alte cuvinte, stundismul tinde să răstörne cu totul ordinea actuală socială. Aspiră la o viață publică nouă, renegând trecutul istoric și religios al Rusiei și așează o apropiare foarte mare de luteranism, ceea ce face ca adeptii acestei secte să fie considerați ca niște periculoși agenți de propagandă a ideilor și influenței germane în națiunea rusă.

SFATURI HIGIENICE.

Cei ce au obiceiul de a oină târziu sēra, se espun la grave bolē de stomac. Când stomacul e dēs-tins de alimente, somnul e agitat, turburat de visuri, pulsul se accelerează, respirația e supērătōre și sângele se urcă la cap. Trebuie să trecă negreșit doue ceasuri între cină și culcare.

Pērul legat strins. Dōmnele trebuie să evite de a umblă mult cu pērul legat strins. Mai ales nōptea trebuie să dōrmă despletite. Perul cade cu atāt mai mult, cu cât e mai tare strins. El are nevoie de aerare pentru ca să se păstreze puterea lui de creștere.

Cura de struguri. Tōmna e cel mai potrivit anotimp pentru vilegiaturi. Cei bolnavi de stomac își pot găsi vindecare mult mai bine decât cu medicamentele, printu o cură de struguri. Douē chilograme de struguri, diminēta pe nemāncate, sūnt cel mai bun curățitor al organelor digestive.

Apa caldă. Un dijar medical american arată căte-va aplicații ale apei calde. Durerea de cap trece aprōpe în totd'auna aplicându-se apă caldă la piciorii și sub cēfă. Un șervet indoit in patru muiat in apă caldă, stors repede și aplicat pe stomac face să incedeze numai decât colica. Nu e nimic care să oprēscă mai iute congestiile de plămāni, angina sēu reumatismul, ca apa caldă când e aplicată repede și convenabil. Un șervet muiat in apă caldă stors iute și aplicat in odontalgie sēu nevralgie aduce in general o ușurare grabnică. O bucată de flanelă indoită in lungime muiată in apă caldă stōrsă iute și aplicată in jurul gātului unui copil bolnav de crup, aduce uneri o mare ușurare in căte-va minute. Apa caldă luată simplă, cu o jumētate de ceas inainte de culcare, e de mare folos in casuri de constipație, esercitând un efect dintre cele mai plăcute asupra stomacului și a mațelor. Tratamentul acesta continuat in curs de căte-va luni, unit cu un regim alimentar potrivit, vindecă ori-ce cas curabil de dispesie.

LOGOGRIF.

De Sofia Niger.

1. Ceva in cimitir.
  2. S'aude in biserică.
  3. Cele o mie și una de nopți își grăiesc de ea.
  4. Toți dăm de-așă năpaste.
  5. Fericirea deplină, după biblie.
  6. Termen de prin Cod.
  7. Curge murmurând și murmură curgēnd.
  8. Plantă : primăvera ride, vera plānge, tōmna suferē, ierna prinde bine nevoie mare, cui o are.
  9. Oraș in sudul Italiei.
  10. Liquid foarte guraliv, numai să-i faci cu ochiul.
  11. Insulă prin Asia de Sud.
  12. Simbolul inocenței.
- Marginea din față citită de sus in jos dă numele unei bucăți literare foarte cunoscută. Sfērșitul cuvintelor care alcătuieste numele bucăței, dau numele autorului, citit de jos in sus.
- Terminul deslegării e 1 octombrie. Ca totdeuna și de asta-dată se va sorti o carte intre deslegători.

*

Deslegarea șaradei din nr. 24.

«Cēpă — epă.»

Deslegare bună ne-a sosit dela dōmnele și domnișōrele Iulia Ardelean, Minodora Micșunescu, Ana Maior, Măriōra Petruțiu, Lidia R. Banciu, Aurelia Gogonea, Nina Popescu, Eufrosina Munteanu și dela dl Lazar Huf.

* Premiul a fost cāștigat de dșōra Nina Popescu.

*

Deslegarea ghicitōrei de șac din nr. 26. :

Nu vrei!

Nu vrei să știi de mine,
Nebun eu te iubesc
Și nu pot fără tine
In lume să trāsc.

Zimbeșci cu nepăsare
De nebunია mea,
Când eu cu infocare
Să te ador aș vrea.

De-ai șci ce reu te prinde,
Așă n'ai mai zimbă,
O lacrimă ferbinte
Mai bine mi-ai jertfi.

Nu vrei să plāngi de milă
De chiză voi să-ți fiu :
Vei plānge tu de silă
Și va fi prea târziu.

Deslegare bună primirām dela dōmnele și domnișōrele Maria Popescu, Smaranda Brad, Aurelia Gogonea, Valeria Gerdan și Amalia Popovici.

Premiul Pa cāștigat dșōra Amalia Popovici.

Călindarul sēptēmānei.

Diua sēpt.	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sōrele
Dumin. 12 după Rusăli Ev. dela	Mateiu 19, gl. 3, a inv. 1.		res. ap.
Duminecă 1	Cuv. Simeon Stēlp.	13	Ida 5 35 6 16
Luni 2	Mart. Mamant	14	Inalt. Crucii 5 37 6 14
Mărți 3	Mart. Antim	15	Nicodem 5 38 6 11
Mercuri 4	Mart. Babila	16	Eufemia 5 39 6 9
Joi 5	Prof. Zacharia	17	Lambert 5 41 6 6
Vineri 6	Min. Arch. Mich.	18	Copertin 5 43 6 4
Sămbătă 7	Mart. Sozont	19	Sidonia 5 44 6 3

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Iosif Lang in Oradea-mare.